

تعریف بیماری:

بیماری سالک یک بیماری پوستی مشترک بین انسان و حیوان از جمله جوندگان است که از طریق نیش پشه خاکی آلوده به انگل، هنگام تغذیه و خونخواری به انسان سالم منتقل می شود.

بیشترین موارد این بیماری در استان های خراسان جنوبی، خراسان رضوی، فارس و ایلام دیده شده است. شدت ابتلا به این بیماری در استان های خراسان شمالی، قم، سمنان، اصفهان، یزد و کرمان نیز بالا است.

عوامل اجتماعی (فقر، دفع غیر بهداشتی زباله و فاضلاب) و آب و هوایی (آب و هوای گرم و خشک) در افزایش تعداد موارد بیماری موثر است.

این بیماری در مناطق جنوبی کشور در پاییز و زمستان شایع می باشد.

ضایعات بدشکل و عوارض روحی روانی از پیامدهای ناگوار بیماری می باشد.

علائم بیماری:

زخم های سالک به شکل های متفاوت، منفرد یا متعدد بروز می کند. چند هفته تا چند ماه پس از گزش پشه خاکی و ورود انگل به درون پوست ابتدا برآمدگی کوچک و قرمز رنگی ظاهر می شود.

زخم های سالک به دو شکل خشک (نوع شهری) و مرطوب (نوع روستایی) بروز می کند. در نوع خشک زخم مرطوب ایجاد نمی شود اما در شکل مرطوب وسط ضایعه زخم شده و حاشیه پیشرفت می کند. زخم های مرطوب بین شش تا نه ماه و زخم های خشک حدود یک سال دوام دارند و پس از آن بهبود می یابند و جای آن بصورت جوشگاه فرورفته و پایدار تا پایان عمر باقی می ماند.

بیماری در کشور اکثرا از نوع روستایی می باشد.

عامل بیماری:

عامل سالک یک انگل به نام لیشمانیا است که درون سلول های بیگانه خوار پوست تکثیر می یابد. این انگل در پوست انسان، سگ و جوندگان آلوده وجود دارد.

ناقل بیماری:

ناقل سالک پشه خاکی است. این حشره در طول روز در پناهگاه های گرم، تاریک و مرطوب نظیر شکاف های عمیق دیوارها، اماکن متروکه و مخروبه، اصطبل ها، اطراف توده های زباله و کودهای حیوانی، لانه جوندگان، کنده درختان، حاشیه جویبارها، پشت لوازم ثابت منزل (مانند کمد و قاب عکس) استراحت و تخم ریزی می کند. پشه خاکی ها فقط هنگام غروب و ساعت های اولیه شب از سطح پوست خونخواری می کنند. در زمان خونخواری از زخم سالک انگل را می خورند و پس از یک هفته از طریق نیش و خونخواری آن را به فرد سالم انتقال می دهند.

مخزن سالک:

در شکل مرطوب برخی جوندگان وحشی مانند موش های صحرایی و در شکل خشک انسان، سگ و گاهی شغال و روباه نقش مخزن را ایفا می کنند.

سالک

تهیه کننده:

**واحد واگیر شبکه بهداشت
فراشبند**

برگرفته از سایت وزارت بهداشت

غروب و در طی شب

-عدم نگهداری دام ها در نزدیکی
مناطق مسکونی

**2-اقداماتی که توسط کارکنان
مراکز بهداشتی درمانی باید
انجام شود:**

-بیماریابی فعال در کانون های شهری
و جدید آلودگی

-در صورت بروز ضایعه پوستی که بیش
از 14 روز طول کشیده باشد، به سالک
مشکوک بوده و باید بررسی شود.

-تداوم و تکمیل دوره درمانی

-رعایت پانسمان محل زخم تا زمان
بهبودی

-ارتقای آگاهی جامعه در مورد
بیماری سالک

**3-اقداماتی که باید توسط سایر
سازمان ها انجام گیرد:**

-جمع آوری به موقع زباله ها و
نخاله های ساختمانی و انتقال به
مکانی با فاصله مناسب از اماکن
مسکونی

-تخریب خانه های مخروبه و انتقال
به مکانی مناسب

-کنترل جمعیت جوندگان

-از بین بردن سگ های ولگرد

-پاستوریزه کردن کود ها

-عدم ساخت اماکن مسکونی و مجتمع
های صنعتی، سیاحتی و ورزشی در
مجاورت لانه های جوندگان

راه های انتقال بیماری:

این بیماری توسط گزش پشه
خاکی از حیوانات آلوده
(جوندگان و سگ) و یا انسان
مبتلا به انسان سالم منتقل می
شود.

درمان بیماری:

درمان سالک به دو صورت موضعی
و تزریق عضلانی انجام می
گیرد. جهت درمان موضعی تزریق
داخل ضایعه و درمان عمومی
شامل تزریق عضلانی می باشد.

**راه های پیشگیری از
بیماری:**

اقدامات انجام شده برای
پیشگیری از ابتلا به سالک به
سه گروه تقسیم می شود:

**1-اقداماتی که توسط جامعه
باید انجام شود:**

-استفاده از پشه بند، توری و
پرده با منافذ ریز و آغشته
به سم دلتامترین بخصوص هنگام
غروب و در طول شب

-استفاده از لباس های کاملاً
پوشیده بخصوص در هنگام غروب
و در طول شب

-عدم رفت و آمد به مناطق
آلوده در هنگام